

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TABIIY FANLARNI O'QITISHDA INTERFAOL USULLARNI QO'LLASH (3-4-SINFLAR MISOLIDA)

Davlatova Saidaxon Tojimuxammadovna

Qo'qon Universiteti Ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Sotvoldiyeva Zarnigorxon Asqarovna

Qo'qon universiteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Email: sotvoldieva0102@gmail.com

Annotatsiya Mazkur maqolada boshlang'ich ta'limning 3–4-sinflarida tabiiy fanlarni interfaol metodlar orqali o'qitishning nazariy asoslari, samarali usullari hamda ta'limiy platformalarning o'rni tahlil qilingan. Interfaol metodlar yordamida o'quvchilarda mustaqil fikrlash, amaliy ko'nikmalar va ilmiy tafakkurni shakllantirish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashgan darslar samaradorligi ilmiy asosda yondashilgan.

Kalit so'zlar: interfaol metod, tabiiy fanlar, boshlang'ich ta'lim, kreativlik, ta'limiy platforma, innovatsion yondashuv.

Аннотация В данной статье проанализированы теоретические основы и эффективные методы преподавания естественных наук в 3–4-х классах начального образования с использованием интерактивных методов. Освещены пути формирования у учащихся самостоятельного мышления, практических навыков и научного мышления с помощью интерактивных подходов. Также дана научная оценка эффективности уроков, интегрированных с современными цифровыми технологиями.

Ключевые слова: интерактивный метод, естественные науки, начальное образование, креативность, образовательная платформа, инновационный подход.

Annotation This article analyzes the theoretical foundations and effective methods of teaching natural sciences using interactive methods in grades 3–4 of primary education. It highlights ways to develop students' independent thinking, practical skills, and scientific reasoning through interactive approaches. Additionally, it provides a scientific perspective on the effectiveness of lessons integrated with modern digital technologies.

Keywords: interactive method, natural sciences, primary education, creativity, educational platform, innovative approach.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Boshlang'ich ta'lim — o'quvchining shaxs sifatida shakllanishida hal qiluvchi bosqich hisoblanadi. Ayniqsa, tabiiy fanlarni o'qitish jarayonida o'quvchilarni atrof-muhitni anglash, fikr yuritish va ilmiy xulosalar chiqarishga o'rgatish muhim vazifalardan biridir.

So'nggi yillarda o'quvchilarning bilimni faqat yod olish emas, balki uni tahlil qilish va qo'llay olish kompetensiyasiga ega bo'lishi dolzarb masalaga aylanmoqda. Bu holat xalqaro baholash tizimlari, xususan, TIMSS natijalarida ham yaqqol ko'rinmoqda. Jumladan, TIMSS 2019 ma'lumotlariga ko'ra, yuqori natijaga erishgan davlatlarda o'quvchilarning tahliliy va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi asosiy omillardan biri sifatida ko'rsatib o'tilgan. Shu sababli, interfaol metodlar, zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirilgan holda, ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Interfaol usullar o'quvchilarning darsdagi ishtirokini faollashtiradi, ularning bilim olishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun qiziqarli, ko'rg'azmali va amaliyotga yo'naltirilgan darslar samarali hisoblanadi. Ular orqali o'quvchilar tabiat hodisalarini o'z tajribalari asosida tushunib yetadi, bu esa ularning kreativ fikrlashini shakllantiradi.

3–4-sinflar misolida olib borilgan kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar, jumladan, "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "Blits-so'rov", "Munosabat bildirish chizig'i" kabi usullar orqali o'quvchilarda tabiiy hodisalarga bo'lgan qiziqish ortadi. Ular o'z fikrlarini erkin bayon eta oladi, mustaqil xulosa chiqarishga intiladi. TIMSS baholashlarida ham tabiiy fanlardagi muvaffaqiyatli ishtirok ko'proq tanqidiy fikrlash, tajribaviy yondashuv va mantiqiy tahlil ko'nikmalari bilan bog'liq ekani ta'kidlangan.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar va onlayn ta'lim vositalarining jadal rivojlanishi interfaol usullarning imkoniyatlarini kengaytirdi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida interfaol metodlarni ta'limiy platformalar orqali integratsiya qilish, o'quvchilarning darsdagi ishtirokini oshiradi, ularning vizual, audio va kinestetik qabul qilish imkoniyatlariga moslashadi.

O'zbekistonda ham quyidagi ta'limiy platformalar interfaol ta'limning rivojlanishida muhim o'rin tutmoqda:

- Kundalik.uz – sinf jurnallari, topshiriqlar va o'zaro fikr almashuvni raqamli muhitda tashkil etuvchi platforma. Bu orqali o'qituvchi interfaol vazifalarni onlayn yuklashi, o'quvchilar esa o'z fikrlarini baham ko'rishi mumkin.
- EduMarket.uz – o'qituvchilar uchun interfaol metodik qo'llanmalar, testlar va dars ishlanmalarini taqdim etadi.
- Bilimlar Akademiyasi – boshlang'ich ta'lim fanlariga doir animatsion darslar, amaliy mashqlar va topshiriqlar mavjud bo'lib, ularni interfaol darslarda multimediya vositasi sifatida qo'llash mumkin.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

- Khan Academy (UZ) – xalqaro platformaning o‘zbekcha bo‘limi orqali o‘quvchilar matematika va tabiat fanlarini interaktiv videodarslar yordamida mustaqil o‘rganishlari mumkin.
- Quizizz, Kahoot, Wordwall, Nearpod kabi xalqaro interaktiv platformalar darsni jonli testlar, viktorinalar va interaktiv topshiriqlar bilan boyitadi.

Bu platformalarning afzalligi shundaki, ular o‘quvchilarning individual yondashuv asosida ishlashiga, o‘z tezligida materialni o‘zlashtirishiga va natijalarni darhol ko‘rishiga imkon beradi. Ayniqsa, tabiiy fanlarda tajriba, kuzatuv va tahlilga asoslangan topshiriqlarni vizual vositalar bilan birlashtirish samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, interfaol metodlar va zamonaviy vositalardan foydalanish orqali O‘zbekistonning TIMSS kabi xalqaro reytinglardagi natijalarini yaxshilashga ham zamin yaratiladi.

Tabiiy fanlarni interfaol metodlar asosida o‘qitish boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning dunyoqarashi, tahliliy fikrlashi va ilmiy bilimlarga bo‘lgan qiziqishini rivojlantiradi. Zamonaviy raqamli vositalar bilan birga olib borilgan darslar o‘quvchilarning mustaqil izlanishga, kuzatuv olib borishga va xulosa chiqarishga bo‘lgan qobiliyatini rivojlantiradi.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, interfaol metodlar va raqamli ta’lim vositalarini uyg‘unlashtirish boshlang‘ich ta’limda tabiiy fanlarni o‘qitishda yangicha yondashuvlarni yuzaga keltirmoqda. O‘quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashgan, qiziqarli, multimediya asosida tashkil etilgan interfaol darslar ularning tabiat hodisalarini chuqurroq anglashiga, ilmiy tahlil va izlanishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

Ayniqsa, ta’limiy platformalarning qo‘llanilishi orqali darslarni differensiallashtirish, o‘zlashtirish tezligini nazorat qilish, mustaqil o‘rganishni qo‘llab-quvvatlash va ilmiy axborotlarni vizual tarzda taqdim etish kabi pedagogik vazifalar muvaffaqiyatli hal etiladi. Bu esa boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini XXI asr kompetensiyalariga tayyorlashda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Tavsiyalar:

1. O‘qituvchilar uchun interfaol metodlarga oid malaka oshirish kurslarini kengaytirish.
2. Tabiiy fanlar uchun zamonaviy ta’limiy platformalarni dars jarayoniga joriy qilish.
3. Amaliy va vizual topshiriqlarga asoslangan dars ishlanmalarni ishlab chiqish.
4. Fanlararo integratsiyani kuchaytirish orqali darslarni yanada mazmunli qilish.
5. Format baholash usullarini qo‘llash orqali o‘quvchi faolligini aniqlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–81-sonli qarori, 2022-yil 28-fevral.

**MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS**

2. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Boshlang‘ich ta’lim metodik qo‘llanmalari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2023.
3. Bruner J. The Process of Education. – Harvard University Press, 1960.
4. Vygotsky L.S. Mind in Society. – Harvard University Press, 1978.
5. UNESCO. Inquiry-Based Science Education: Increasing Participation of Girls. – 2021.
6. National Research Council. A Framework for K–12 Science Education. – 2023.
7. Reeve J. Understanding Motivation and Emotion. – John Wiley & Sons, 2022.
8. Educational Research International. Interactive Methods in Primary Science Teaching. – Vol.14, No.2, 2024.
9. STEAM Education: Theory and Practice. – Routledge, 2023.
10. PISA 2022 Results. – OECD Publishing, 2023.

